Samling af Afgørelser

RETTENS DOM (Fjerde Afdeling)

6. september 2013*

»Indre marked for naturgas — direktiv 2003/55/EF — forpligtelse for naturgasselskaber til at indføre et system med forhandlet tredjepartsadgang til gasoplagringsanlæg — de tjekkiske myndigheders afgørelse om at indrømme sagsøgeren en midlertidig undtagelse for dennes fremtidige underjordiske gasoplagringsanlæg i Dambořice — Kommissionens afgørelse, hvorved Den Tjekkiske Republik blev pålagt at tilbagekalde beslutningen om undtagelse — tidsmæssig anvendelse af direktiv 2003/55«

I sag T-465/11,

Globula a.s., Hodonín (Den Tjekkiske Republik), ved advokaterne M. Petite, D. Paemen, A. Tomtsis, D. Koláček og P. Zákoucký,

sagsøger,

støttet af:

Den Tjekkiske Republik ved M. Smolek, J. Očková og T. Müller, som befuldmægtigede,

intervenient,

mod

Europa-Kommissionen ved O. Beynet og T. Scharf, som befuldmægtigede,

sagsøgt,

angående en påstand om annullation af Kommissionens afgørelse K(2011) 4509 af 27. juni 2011 om undtagelse af et underjordisk gasoplagringsanlæg i Dambořice fra reglerne for det indre marked vedrørende tredjepartsadgang,

har

RETTEN (Fjerde Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, I. Pelikánová (refererende dommer), og dommerne K. Jürimäe og M. van der Woude,

justitssekretær: fuldmægtig S. Spyropoulos

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 23. april 2013,

afsagt følgende

* Processprog: engelsk.

Dom

Tvistens baggrund

1 Den 14. april 2009 indgav sagsøgeren, Globula a.s., en ansøgning til det tjekkiske industri- og handelsministerium (herefter »ministeriet«) med henblik på at opnå tilladelse til at opføre et underjordisk gasoplagringsanlæg (herefter »SSG-anlægget«) i Dambořice (Den Tjekkiske Republik). I forbindelse med denne ansøgning anmodede selskabet om en midlertidig undtagelse vedrørende SSG-anlæggets samlede nye kapacitet, fra forpligtelsen til at tilvejebringe et system med forhandlet tredjepartsadgang til nævnte anlæg.

2 Ved afgørelse af 26. oktober 2010 godkendte ministeriet opførelsen af SSG-anlægget og indrømmede sagsøgeren en midlertidig undtagelse fra forpligtelsen til at tilvejebringe et system med forhandlet tredjepartsadgang, vedrørende 90% af SSG-anlæggets kapacitet, i 15 år fra den faktiske dato for tilladelse til anvendelse.

3 Kommissionen blev ved ministeriets skrivelse af 11. februar 2011, modtaget af Kommissionen den 18. februar 2011, underrettet om afgørelsen af 26. oktober 2010.

4 Ved skrivelse af 15. april 2011 anmodede Kommissionen ministeriet om supplerende oplysninger og anførte, at såfremt Kommissionen ville anmode ministeriet om at ændre eller tilbagetrække afgørelsen af 26. oktober 2010, ville den gøre dette før den 18. juni 2011. Ministeriet svarede den 29. april 2011, inden for den af Kommissionen fastsatte frist.

5 Ved skrivelse af 13. maj 2011 fremsendte Kommissionen endnu en anmodning om supplerende oplysninger til ministeriet og anførte igen, at såfremt Kommissionen ville anmode ministeriet om at ændre eller tilbagetrække afgørelsen af 26. oktober 2010, ville den gøre dette før den 18. juni 2011. Ministeriet svarede den 20. maj 2011, inden for den af Kommissionen fastsatte frist.

6 Ved skrivelse af 23. juni 2011, underskrevet af kommissionsmedlemmet med ansvar for energispørgsmål, meddelte Kommissionen ministeriet, at den ville træffe en formel afgørelse inden den 29. juni 2011.

7 Den 27. juni 2011 traf Kommissionen afgørelse K(2011) 4509 om undtagelse af et underjordisk gasoplagringsanlæg i Dambořice fra reglerne for det indre marked vedrørende tredjepartsadgang (herefter »den anfægtede afgørelse«), hvorved den pålagde Den Tjekkiske Republik at tilbagetrække afgørelsen af 26. oktober 2010. Den anfægtede afgørelse blev meddelt Den Tjekkiske Republik den 28. juni 2011.

Retsforhandlinger og parternes påstande

8 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 26. august 2011 anlagde sagsøgeren denne sag.

9 Ved processkrift indleveret til Rettens Justitskontor den 1. december 2011 fremsatte Den Tjekkiske Republik begæring om at måtte intervenere i sagen til støtte for sagsøgerens påstande. Ved kendelse af 11. januar 2012 imødekom formanden for Rettens Fjerde Afdeling denne interventionsbegæring. Intervenienten har indgivet sit skriftlige indlæg, og de andre parter har afgivet deres bemærkninger hertil inden for de fastsatte frister.

10 På grundlag af den refererende dommers rapport har Retten (Fjerde Afdeling) besluttet at indlede den mundtlige forhandling.

11 Parterne har afgivet mundtlige indlæg og besvaret Rettens mundtlige spørgsmål under retsmødet den 23. april 2013.

12 Sagsøgeren, støttet af Den Tjekkiske Republik, har nedlagt følgende påstande:

— Den anfægtede afgørelse annulleres.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

13 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

— Frifindelse.

— Sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Retlige bemærkninger

14 Sagsøgeren har til støtte for sin påstand om annullation af den anfægtede afgørelse påberåbt sig tre anbringender. Det første anbringende vedrører fejl i fastlæggelsen af, hvilke retsregler der finder anvendelse, det andet vedrører tilsidesættelse af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning, og det tredje vedrører en åbenbar urigtig bedømmelse af de faktiske omstændigheder.

15 Sagsøgerens første anbringende består af to led vedrørende fejl i fastlæggelsen af henholdsvis de gældende processuelle og materielle regler.

16 Sagsøgeren har, støttet af Den Tjekkiske Republik, i det væsentlige gjort gældende, at Kommissionen burde have anvendt den procedure og de materielle kriterier, som er fastsat i artikel 22 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/55/EF af 26. juni 2003 om fælles regler for det indre marked for naturgas og om ophævelse af direktiv 98/30/EF (EUT L 176, s. 57, herefter »andet gasdirektiv«), og ikke dem, der er fastsat i artikel 36 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/73/EF af 13. juli 2009 om fælles regler for det indre marked for naturgas og om ophævelse af direktiv 2003/55 (EUT 2009 L 211, s. 94, herefter »tredje gasdirektiv«). Mens Kommissionen den 18. februar 2011 blev underrettet om afgørelsen af 26. oktober 2010, var det således først den 3. marts 2011, at andet gasdirektiv blev erstattet af tredje gasdirektiv.

17 Kommissionen har både bestridt, at disse anbringender kan antages til realitetsbehandling, og at de er begrundede.

Formaliteten vedrørende det første anbringende

18 Kommissionen har bestridt, at det første anbringende kan antages til realitetsbehandling. Ifølge Kommissionen skulle den, hvis det antages, at den skulle have anvendt proceduren i andet gasdirektivs artikel 22, således have sendt Den Tjekkiske Republik en uformel anmodning om at trække beslutningen af 26. oktober 2010 tilbage, hvilken anmodning ikke ville have kunnet anfægtes. Følgelig kan det foreliggende søgsmål ikke give sagsøgeren en fordel på dette punkt, og denne har derfor ikke søgsmålsinteresse i denne henseende. I modsætning til sagsøgerens opfattelse kan Kommissionen i givet fald efter Rettens eventuelle annullation af den anfægtede afgørelse under alle omstændigheder træffe en ny afgørelse på baggrund af andet gasdirektiv.

19 Sagsøgeren har bestridt disse argumenter.

20 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at det er korrekt, at den procedure, der er fastsat i andet gasdirektivs artikel 22 – i modsætning til den procedure, der er fastsat i tredje direktivs artikel 36, som giver Kommissionen direkte adgang til at fremsende en bindende afgørelse til den pågældende medlemsstat – pålægger Kommissionen forinden at fremsende en ikke-bindende anmodning til medlemsstaten om at ændre eller tilbagetrække sin afgørelse om indrømmelse af en undtagelse fra nævnte direktivs bestemmelser, hvilken anmodning ikke udgør en anfægtelig retsakt.

21 Imidlertid er det mål, som sagsøgeren forfølger med det første anbringendes led vedrørende den anvendelige procedure, ikke at modtage en retsakt, der ikke kan anfægtes, i stedet for en afgørelse, som kan anfægtes, men at få en bindende afgørelse, der ifølge sagsøgeren er ulovlig, annulleret, hvilket klart kunne give denne en fordel.

22 I øvrigt må Kommissionens argument, hvorefter den efter Rettens eventuelle annullation af den anfægtede afgørelse i givet fald kan træffe en ny afgørelse på baggrund af andet gasdirektiv, forkastes. Det skal nemlig dels bemærkes, at en bindende afgørelse inden for rammerne af andet gasdirektiv som anført i præmis 20 ovenfor forudsatte, at en ikke-bindende anmodning først var blevet sendt til den berørte medlemsstat. Idet en sådan ikke-bindende anmodning kan give anledning til forhandlinger mellem den berørte medlemsstat og Kommissionen vedrørende dens indhold, er det ikke på dette stadium sikkert, at Kommissionen til sidst ville have truffet en bindende afgørelse, eller hvad indholdet ville have været. Dels har sagsøgeren ligeledes gjort gældende, at den i andet gasdirektivs artikel 22, stk. 4, fastsatte frist udløb den 18. maj 2011, hvorfor Kommissionen således ikke længere kan anfægte afgørelsen af 26. oktober 2010.

23 Uden at der på dette stadium er taget stilling til, om sagsøgerens anbringender er begrundede, har sidstnævnte følgelig søgsmålsinteresse i forhold til det første anbringende, således at den afvisningspåstand, som er anført af Kommissionen i denne henseende, må forkastes.

Om det første anbringende er begrundet

24 Det bemærkes, at ifølge fast retspraksis antages processuelle regler almindeligvis at finde anvendelse i samtlige tvister, der verserer på ikrafttrædelsestidspunktet, til forskel fra materielretlige regler, der normalt fortolkes således, at de ikke omfatter forhold, som ligger forud for ikrafttrædelsen (Domstolens dom af 6.7.1993, forenede sager C-121/91 og C-122/91, CT Control (Rotterdam) og JCT Benelux mod Kommissionen, Sml. I, s. 3873, præmis 22, og af 14.11.2002, sag C-251/00, Ilumitrónica, Sml. I, s. 10433, præmis 29, samt Rettens dom af 12.9.2007, sag T-25/04, González y Díez mod Kommissionen, Sml. II, s. 3121, præmis 58).

25 En undtagelse fra dette princip er imidlertid blevet tilladt i det tilfælde, hvor lovgivningen indeholder både processuelle og materielretlige regler, der er uadskilleligt forbundne og ikke for så vidt angår de enkelte bestemmelsers virkning i tidsmæssig henseende kan vurderes hver for sig. Under sådanne omstændigheder kan alle de omhandlede regler ikke tillægges tilbagevirkende kraft, medmindre der foreligger holdepunkter, der tilstrækkeligt klart taler for et sådant resultat (jf. i denne retning Domstolens dom af 12.11.1981, forenede sager 212/80-217/80, Medicinale Industrial Salami m.fl., Sml. s. 2735, præmis 11 og 12).

26 I det foreliggende tilfælde erstattede tredje gasdirektiv i medfør af direktivets artikel 53 andet gasdirektiv med virkning fra den 3. marts 2011, og fra dette tidspunkt betragtes henvisningerne til andet gasdirektiv som henvisninger til tredje gasdirektiv i overensstemmelse med sammenligningstabellen i bilag II til tredje gasdirektiv. I henhold til denne tabel svarer tredje gasdirektivs artikel 36 til andet gasdirektivs artikel 22.

27 Det skal i denne forbindelse fremhæves, at såvel andet gasdirektivs artikel 22 som tredje gasdirektivs artikel 36 både indeholder processuelle og materielretlige regler, og at især reglerne for de nationale myndigheders vedtagelse af beslutninger om undtagelse har undergået væsentlige ændringer.

28 Hvad indledningsvis angår disse sidstnævnte regler tildeler tredje gasdirektivs artikel 36, stk. 4 og 5, for det første i det tilfælde, hvor det pågældende infrastrukturanlæg strækker sig over et område, der berører mere end én medlemsstat, visse kompetencer til Agenturet for Samarbejde mellem Energireguleringsmyndigheder (ACER), som er oprettet ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 713/2009 af 13. juli 2009 om oprettelse af et agentur for samarbejde mellem energireguleringsmyndigheder (EUT L 211, s. 1). ACER kan bl.a. træffe beslutninger på vegne af nationale myndigheder, såfremt disse ikke når til enighed.

29 For det andet har tredje gasdirektivs artikel 36, stk. 6, tredje afsnit, indført en pligt for den nationale myndighed til, før der indrømmes en undtagelse, at fastsætte reglerne og ordningerne for administration og kapacitetsfordeling for det berørte infrastrukturanlæg, at pålægge de berørte infrastrukturanlægsoperatører at opfordre deres potentielle brugere til at tilkendegive deres interesse i at indgå kapacitetsaftaler (markedsundersøgelse) og at forlange, at administrationen af den nye kapacitet opfylder visse kriterier.

30 Hvad dernæst angår proceduren på EU-plan vedrører de væsentlige ændringer for det første den omstændighed, at Kommissionen ikke længere er forpligtet til i første omgang at opfordre den pågældende medlemsstat til at tilbagetrække eller ændre dens beslutning, men fremover direkte kan vedtage en bindende afgørelse. For det andet er Kommissionens bindende afgørelse ikke længere underlagt den såkaldte »udvalgsprocedure«. For det tredje er Kommissionens frister for at handle blevet ændret. Mens den oprindelige frist på to måneder i medfør af andet gasdirektiv kunne forlænges en ekstra måned, såfremt Kommissionen anmodede om supplerende oplysninger, kan denne oprindelige frist i henhold til tredje gasdirektiv forlænges med to ekstra måneder fra modtagelsen af de supplerende oplysninger.

31 Det skal i denne henseende fastslås, at de proceduremæssige ændringer, som er indført med tredje gasdirektivs artikel 36, med hensyn til deres tidsmæssige virkning ikke kan betragtes isoleret i forhold til ændringerne vedrørende realiteten.

32 For det første er undtagelsesproceduren, der er omfattet af denne artikel, én enkelt procedure, selv om den dels foregår på nationalt plan, dels på EU-plan. De ændringer, som påvirker den nationale fase af proceduren, skal ikke vurderes særskilt fra dem, som påvirker fasen på EU-plan.

33 For det andet er ændringerne i fordelingen af beslutningskompetencen mellem de forskellige involverede aktører i proceduren meget omfattende og kan navnlig få betydning for udfaldet af proceduren.

34 I denne forbindelse skal på den ene side fremhæves den rolle, som ACER fremover har i egenskab af ny aktør hvad angår den procedure, som de nationale myndigheder skal anvende. Såfremt der fortsat er uenighed mellem de nationale myndigheder om selve muligheden for at indrømme en undtagelse eller om kriterierne for administrationen af den nye kapacitet, kan den enkelte beslutning, som ACER skal træffe i henhold til reglerne i tredje gasdirektiv, variere væsentligt fra de individuelle beslutninger, som de berørte nationale myndigheder måtte have truffet i henhold til reglerne i andet gasdirektiv. Desuden skal ACER's vigtige rådgivende funktion i forhold til disse nationale myndigheder fremhæves. Selv om den foreliggende sag ikke vedrører et infrastrukturanlæg beliggende på flere medlemsstaters territorium, kan denne omstændighed ved den nærværende sag ikke påvirke undersøgelsen af, om de proceduremæssige og materielle regler er adskillelige, hvilket er ikke afhænger af en konkret sag.

35 Hvad på den anden side angår den procedure, som Kommissionen skal anvende, er sidstnævntes kompetencer blevet væsentligt styrket af den nye affattelse af stk. 8 og 9 i tredje gasdirektivs artikel 36. Som det er anført ovenfor i præmis 20, kan Kommissionen nemlig fremover fremsende en bindende afgørelse direkte til den berørte medlemsstat, uden først at skulle sende en ikke-bindende anmodning og uden at anvende »udvalgsproceduren«. Som nævnt ovenfor i præmis 22, kan den omstændighed, at en potentiel forhandlingsfase således er blevet afskaffet i proceduren, få betydning for indholdet af Kommissionens endelige afgørelse.

36 Henset til det ovenfor anførte følger det heraf, at de proceduremæssige og materielle ændringer, som er indført ved tredje gasdirektivs artikel 36, er uadskilleligt forbundne, således at alle disse bestemmelser, i overensstemmelse med den retspraksis, som er nævnt i præmis 25 ovenfor, ikke kan tillægges tilbagevirkende kraft, medmindre der foreligger holdepunkter, der tilstrækkeligt klart taler for et sådant resultat.

37 Sådanne holdepunkter foreligger imidlertid ikke i denne sag. Særligt bemærkes, at selv om tredje gasdirektivs artikel 53 og 54 præcist fastsætter, fra hvilken dato de regler, som er indeholdt i direktivet, skal anvendes, omfatter det derimod ikke regler for behandlingen af de sager, der allerede er anlagt på tidspunktet for direktivets ikrafttræden, og som kan begrunde en undtagelse fra det princip, som er udviklet i den retspraksis, der er nævnt ovenfor i præmis 25.

38 I modsætning til Kommissionens opfattelse er det derfor reglerne i andet gasdirektiv, som var anvendelige i denne sag, både med hensyn til sagens realitet og proceduren.

39 Følgelig må sagsøgerens første anbringende tages til følge, og den anfægtede afgørelse skal annulleres, uden at det er fornødent at undersøge sagsøgerens øvrige anbringender.

Sagens omkostninger

40 I henhold til artikel 87, stk. 2, i Rettens procesreglement pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Da Kommissionen har tabt sagen, bør den i overensstemmelse med sagsøgerens påstande pålægges at bære sine egne omkostninger og betale sagsøgerens omkostninger.

41 I henhold til procesreglementets artikel 87, stk. 4, første afsnit, bærer medlemsstater, der er indtrådt i en sag, deres egne omkostninger. Den Tjekkiske Republik bærer således sine egne omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RETTEN (Fjerde Afdeling):

1) Kommissionens afgørelse K(2011) 4509 af 27. juni 2011 om undtagelse af et underjordisk gasoplagringsanlæg i Dambořice fra reglerne for det indre marked vedrørende tredjepartsadgang annulleres.

2) Kommissionen betaler de af Globula a.s. afholdte omkostninger og bærer sine egne omkostninger.

3) Den Tjekkiske Republik bærer sine egne omkostninger.

Pelikánová Jürimäe van der Woude

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 6. september 2013.

Underskrifter